

Biogass i Østfold

PROSJEKTBEKRIVELSE

Beskrivelse av prosjektet

Østfold fylkeskommune satser på biogass når nye avtaler om busstrafikk startet i Nedre Glomma 1. juli 2013. Avtalen er en viktig satsing for å bidra til å bygge opp et marked for mer miljøriktig drivstoff i Nedre Glomma.

Østfold startet allerede for 10 år siden med utprøving av biogassbusser og har fram til sommeren 2013 hatt 6 busser i drift i Fredrikstad.

Østfold fylkeskommune har nylig inngått en avtale med Nettbuss Østfold for å drive busstilbudet i kommunene Sarpsborg, Fredrikstad, Hvaler og Råde frem mot 2020.

Avtalen omfatter omlag 100 biogassbusser som vil gi langt lavere utslipp av bl.a. sotpartikler og NOx enn dagens busser. De støyer også vesentlig mindre. Dette vil merkes som en forbedring, særlig i tettbygde strøk og i bygater.

I tillegg får man en vesentlig reduksjon i utslippene av klimagasser, i og med at biogass inngår i et naturlig kretsløp med tilnærmet balanse mellom CO₂-utslipp og opptak i planter. Biogass erstatter tidligere diesibusser som er et fossilt brensel og som gir overskudd av klimagasser i atmosfæren og følgelig økt drivhuseffekt.

Nye fyllestasjoner for biogass er etablert i forbindelse med bussanleggene sentralt i Fredrikstad og Sarpsborg og være åpne også for andre kjøretøy.

Et av hovedmålene i fylkesplanen er at Østfold skal være et fylke som ivaretar klima, natur og kulturlandskap, og som tar miljøhensyn i offentlig og privat sektor.

De nye biogassbussene er et viktig bidrag til å nå målet om en halvering av klimagassutslippene i forhold til 1990-nivået.

Avtalen er også et viktig bidrag for å nå sentrale målsettinger i ny regional transportplan for Østfold om å etablere et transportsystem som fremmer helse, miljø og verdiskaping og bidrar til en bærekraftig regional utvikling med attraktive byer og bygder i Østfold.

Starten på denne viktige miljøsatsingen ble formelt markert av kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete i Fredrikstad 28. juni.

Formål og målsetting

Målet har vært å bruke fylkeskommunens kjøp av transporttjenester til å øke etterspørselen etter biogass i Østfold, og på den måten bidra til at det etter hvert etableres infrastruktur for biogass som gjør det mulig å bruke biogass både i andre transportvirksomheter og i andre deler av fylket.

Målet er samtidig å redusere utslipp fra den lokale busstrafikken med de positive klima- og helsegevinster dette vil ha lokalt i Nedre Glomma, og særlig i byene Sarpsborg og Fredrikstad.

Bakgrunn

I Østfold er transport den største kilden til utslipp av klimagasser. Det er derfor viktig både å øke andelen som reiser kollektivt, men samtidig at kollektivtrafikken er så miljøvennlig som mulig.

Fylkestinget i Østfold har blant annet omtalt satsing på miljøvennlig drivstoff i Økonomiplanen for 2011 – 2014;

Miljøvennlig drivstoff skal være et satsingsområde i Østfold, både når det gjelder produksjon, distribusjon og bruk. Fylkeskommunen vil medvirke til økt produksjon av biogass og leveranse av naturgass. Ved framtidig tildeling av konsesjoner for busstransport, vil det bli lagt inn vilkår om gradvis overgang til gassdrift, først i Nedre Glomma. Når det oppstår et marked av en rimelig størrelse, vil det også bli mye lettere å få andre til å investere i kjøretøyer med miljøvennlig drivstoff.

Fylkestinget har i budsjettbehandlingen for 2012 lagt vekt på at;

Trafikkproblemene og utslippene fra biltrafikken er Østfolds største miljøproblem. Dette vil vi redusere ved å dempe biltrafikken ved hjelp av bedre kollektivtilbud og mer gods over fra vei til bane, ved å gå over til biogassdrift på bussene og ved å legge til rette for ladestasjoner for el-biler. Vi vil drive en miljøbevisst areal- og transportpolitikk. Dette skal også bidra til bedre jordvern, mer effektive byer og tettsteder og mindre nedbygging av nye arealer.

Fylkestinget vedtok samtidig et konkret mål om at «I kommende anbud på buss legges det til grunn at flest mulig av bussene skal gå på biogass».

Resultater

Transportøkonomisk Institutt (TØI) har beregnet den reduserte klimapåvirkningen og avgassutslippene fra de nye gassbussene i Nedre Glomma, sammenlignet med alternative nye dieselbuss. Utslipp fra busser varierer avhengig av hvordan bussene kjøres og det viser seg også at busser fra forskjellige leverandører har svært forskjellige utslipp i virkelig trafikk. TØI opplyser at teknologien som brukes i gassbussene som er levert fra MAN gir meget lave utslipp sammenlignet med andre busstyper.

TØI har beregnet den reduserte klimaeffekten med nye gassbuss til å være over 4000 tonn CO₂ ekvivalenter per år og at NO_x (nitrogenoksider) reduseres med over 3 tonn per år. Utslippene av NO₂ (nitrogendioksid – som er den mest helseskadelige delen av nitrogenoksidene) er beregnet å reduseres med over 6 tonn og utslippene av avgasspartikler vil reduseres med over 200 kg per år.

Tar man hensyn til kjøring til og fra start og slutt på rutene vil miljøeffekten være enda større. I tillegg vil antall busser og rutetilbudet som er forutsatt i beregningene etter planen økes betydelig i årene fremover, blant annet i forbindelse med tilbud til nytt Østfoldsykehus i Sarpsborg i 2015 og nye tilbud som del av

belønningsordningen for Nedre Glomma. Sett i forhold til utslipp fra dagens bussmateriell er miljøforbedringen vesentlig høyere enn beregningene til TØI.

Formidling av resultater

Det er lagt stor vekt på markedsføring av biogass som et miljøriktig og fremtidsrettet alternativ. Blant annet er alle bussene foliert med teksten «BIOGASS – Med miljøet i tankene!». I forbindelse med åpningshelgen ble det inngått et samarbeid med Inspiria Science Senter i Sarpsborg for å ha et spesielt fokus på biogass både på

selve senteret men også med show i sentrum av Fredrikstad og Sarpsborg. Det er utarbeidet en brosjyre for å informere om biogass og prosjektet er for øvrig omtalt i aviser, magasiner, på interne og eksterne nettsider mv.

Organisering av prosjektet

Østfold fylkeskommune ved Østfold kollektivtrafikk har ansvar for det lokale kollektivtilbudet med produktutvikling, ruteplanlegging, kjøp av transporttjenester, overordnet markedsføring og informasjon. Det er Fylkestinget som legger føringer og rammebetingelser for driften av kollektivtilbudet i Østfold, herunder pris- og tilbudsstruktur. Det er inngått en langsiktig avtale med Nettbuss Østfold om driften av det lokale busstilbudet frem mot 2020.

Det er Nettbuss Øst AS som eier bussene og som har ansvar for driften av disse. Det er AGA som leverer gassen og ett av produksjonsanleggene for biogassen vil være FREVAR KF (Fredrikstad Vann, Avløp og Renovasjonsforetak) som allerede har levert biogass til bussdrift og kommunale kjøretøy i mange år. FREVAR har utvidet produksjonen vesentlig gjennom åpning av et nytt biogassanlegg 16. juni med kapasitet til å produsere omlag 1,5 millioner kubikkmeter gass i året. Råstoffet er kloakkslam, husdyrgjødsel, fiskeslo og matavfall fra husholdninger og næringsliv.

Bilde: Formell overtakelse av bussene fra MAN-fabrikken i Polen, april 2013.

Finansiering av prosjektet

Østfold fylkeskommune ønsker ikke å drive bussanlegg eller fyllestasjoner, men har satt krav om at alle bussene skal gå på biogass og at det skal være åpne fylleanlegg i tilknytning til anleggene i Fredrikstad og Sarpsborg. Kostnader forbundet med biogassatsingen er beregnet som del av den gjennomførte konkurransen om kontrakten, hvor det var satt opp alternativer med hhv diesel og biogass.

Ekstrakostnaden basert på en årlig produksjon på om lag 4,5 mill rutekilometer er anslått til ca 10 mill kr pr år, totalt 70 mill i den ordinære avtaleperioden på 7 år.

Siden det er planlagt en utvidelse av busstilbudet både i 2014 og 2015, vil ekstrakostnaden øke ytterligere.

Overføringsverdi

Overføringsverdien både lokalt til kommuner og næringsliv samt til andre fylker er stor. Fredrikstad kommune har allerede mange års erfaring med bruk av biogass i kommunale kjøretøy, og vi forventer at Sarpsborg kommune også vil vurdere dette i forbindelse med nye transportavtaler. Andre kommuner i Østfold har også satt i gang prosjekter for å vurdere nye fyllestasjoner i Østfold.

Flere fylker på Østlandet vurderer etablering av nye biogassanlegg, og det har vært en del informasjonsutveksling, seminarer og studiebesøk knyttet til biogassatsingen i Østfold.

Ytterligere informasjon

Ytterligere informasjon kan fås ved henvendelse til Østfold kollektivtrafikk ved Kjetil Gaulen, tlf 900 53 634 eller e-post kjegau@ostfoldfk.no.